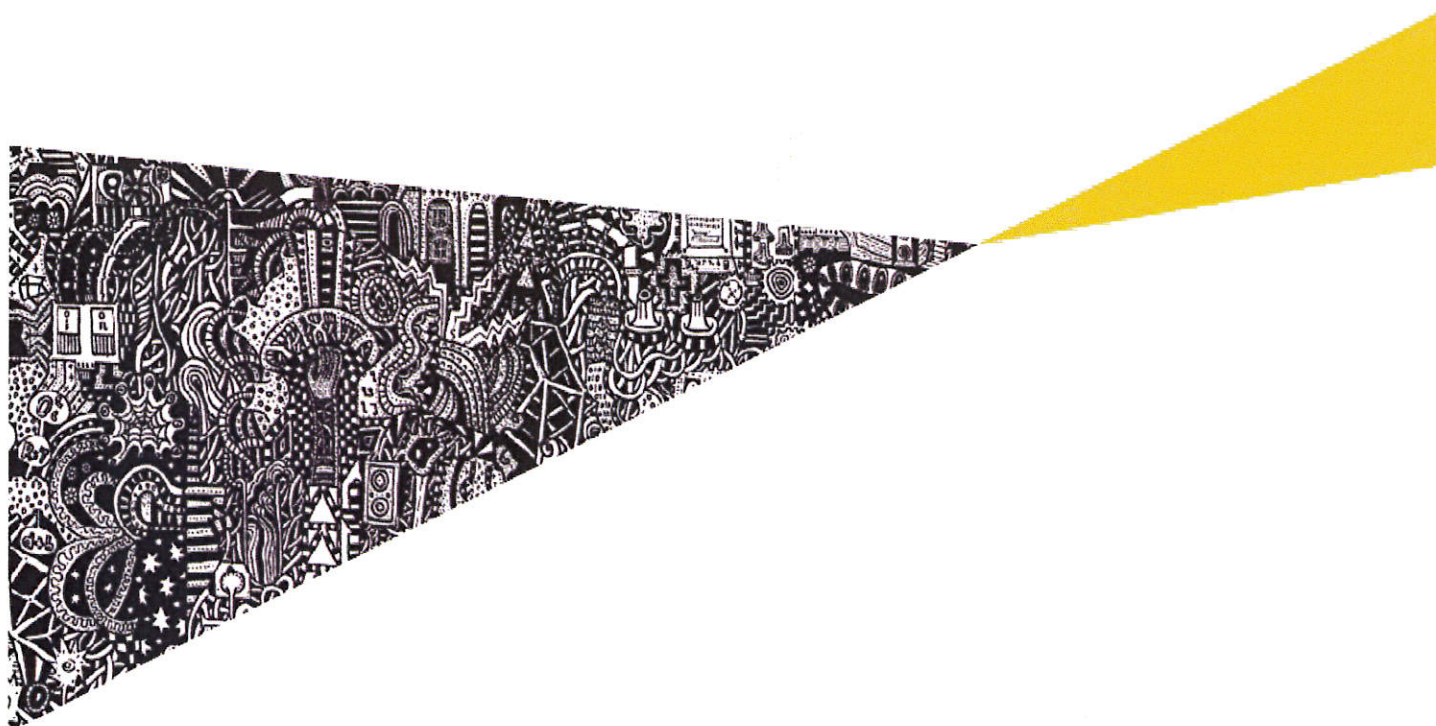

Norrköpings kommun

Granskning av årsbokslut och intern kontroll 2012

Genomförd på uppdrag av revisorerna

26 mars 2013

Helena Patrikson

Susanne Lindberg

Lisbet Selander

NORRKÖPINGS KOMMUN Revisionskontoret		
2013 -04- 08		
D-nr 4/2012	D-plan 007	Pl-nr
KR-2013-123		

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning.....	2
2. Inledning	4
2.1 Bakgrund	4
2.2 Syfte, avgränsning och revisionsfrågor.....	4
2.3 Revisionskriterier.....	5
2.4 Ansvariga nämnder	5
2.5 Metod.....	5
3. Rättvisande räkenskaper	6
3.1 Granskningens genomförande	6
3.2 Bokslutsprocessen	6
3.3 Redovisningsprinciper	7
3.4 Balansräkning	9
3.5 Uppföljning av iakttagelser från föregående år	11
4. Resultatanalys	12
4.1 Övergripande nivå (exklusive de kommunala bolagen)	12
4.2 Nämndnivå	13
5. Uppföljning av finansiella mål för god ekonomisk hushållning	16
5.1 Finansiella mål	16
5.2 Avstämning av balanskravet	16
6. Granskning av intern kontroll	18
6.1 Förtroendekänsliga konton.....	18
6.2 Manuella transaktioner och periodiseringskontroller	18
6.3 Lönegranskning	19
7. Sammanfattande bedömning - Revisionsfrågor.....	20

1. Sammanfattning

Vi har av de förtroendevalda revisorerna i Norrköpings kommun fått i uppdrag att genomföra en granskning av kommunens årsbokslut/årsredovisning för verksamhetsåret 2012.

Enligt kommunallagen ska revisorerna pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Revisorerna skall även bedöma om årsbokslutet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Syftet med granskningen är att den ska vara ett underlag till revisorernas ställningstagande i revisionsberättelsen. Följande revisionsfrågor ska besvaras:

- Är årsredovisningen upprättad enligt gällande Lag om kommunal redovisning samt gällande rekommendationer avseende god redovisningssed?
- Ger årsredovisningen en rättvisande bild av resultat och ställning?
- Har balanskravet uppfyllts?
- Har verksamheten bedrivits på ett sätt som gör att Kommunfullmäktiges beslutade finansiella mål för god ekonomisk hushållning uppnåtts?

Bedömningar:

- I allt väsentligt är årsredovisningen upprättad enligt gällande lag och rekommendationer.
- I granskningen har framkommit att det finns en skuld uppgående till 35 mnkr avseende kommande omstrukturering i låneportföljen (avsnitt 4.4). Vid föregående års bokslut uppgick skulden till 32 mnkr. Vår bedömning är att skuldföringen inte har stöd i gällande redovisningsrekommendationer och därför bör resultatföras.

Med undantag av ovanstående iakttagelse ger årsredovisningen en i allt väsentligt rättvisande bild av resultat och ställning per 31 december 2012.

- Balanskravet är uppfyllt.
- Samtliga finansiella mål är uppfyllda på kommunövergripande nivå.

Rekommendationer:

- Kommunen bör se över principerna för när skulder ska redovisas och hur de ska rubriceras så att hanteringen överensstämmer med god redovisningssed samt gällande rekommendationer.
- Bokslutsspecifikationerna kan kompletteras med information om föregående års utfall på kontonivå. På så sätt kan eventuella avvikelser upptäckas i ett tidigt stadium och en analys kan ske av förändringar mellan åren. Bedömningar kan på ett tydligare sätt dokumenteras i bokslutsbilagorna så att det i efterhand går att se hur man har tagit ställning till bokförda belopp. Detta gäller särskilt avsättningar och upplupna kostnader.
- Avsnittet i årsredovisningen om tillämpade redovisningsprinciper bör utvecklas. Detta gäller främst principer för värdering av tillgångar och skulder, avskrivningstider för anläggningstillgångar samt lånekostnader.

2. Inledning

2.1 Bakgrund

Vi har av de förtroendevalda revisorerna i Norrköpings kommun fått i uppdrag att genomföra en granskning av kommunens årsbokslut/årsredovisning för verksamhetsåret 2012.

Enligt kommunallagen ska revisorerna pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Revisorerna skall även bedöma om årsbokslutet är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat.

2.2 Syfte, avgränsning och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att den ska vara ett underlag till revisorernas ställningstagande i revisionsberättelsen. Följande revisionsfrågor har besvarats:

- Är årsredovisningen upprättad enligt gällande Lag om kommunal redovisning samt gällande rekommendationer avseende god redovisningssed?
- Ger årsredovisningen en rättvisande bild av resultat och ställning?
- Har balanskravet uppfyllts?
- Har verksamheten bedrivits på ett sätt som gör att kommunfullmäktiges beslutade finansiella mål för god ekonomisk hushållning uppnåtts?

Granskningen av årsredovisningen har omfattat följande delar:

- förvaltningsberättelse och nämndernas redogörelser i årsredovisningen
- resultaträkning
- balansräkning
- kassaflödesanalys
- investeringsredovisning
- sammanställd redovisning

Avgränsning beskrivs i avsnitt 3.1.

2.3 Revisionskriterier

Revisionskriterier avser de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar. I denna granskning finns följande revisionskriterier.

- Kommunallagen
- Lag om kommunal redovisning
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning
- Budget 2012
- Finansinstruktion för kommunens nämnder
- Reglemente för ekonomiförvaltning och intern kontroll
- Norrköpings kommuns bokslutsinstruktioner

2.4 Ansvariga nämnder

Granskningen har omfattat samtliga nämnder inom Norrköpings kommun.

2.5 Metod

Granskningen grundas på analys av resultat- och balansräkning samt utökad granskning av poster och processer som är av väsentlig betydelse för resultat och ställning.

Granskningen är utförd med särskilt beaktande av den kommunala särarten. En revision innefattar att granska ett urval av underlag för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I revisionen ingår också att pröva de redovisningsprinciper som använts i verksamheten. Planeringen är genomförd med utgångspunkt i en risk- och väsentlighetsanalys. Detta innebär att vi har koncentrerat våra insatser där risken för väsentliga fel är störst. Riskbedömningen har påverkats av bl.a. posternas storlek, mängden transaktioner samt förekomst av komplexa transaktioner och svåra bedömningar.

Rapporten har begränsats till väsentliga iakttagelser.

3. Rättvisande räkenskaper

En förutsättning för att kunna göra en bedömning av om kommunens ekonomi är i balans är att räkenskaperna är rättvisande. Detta innebär bl.a. att samma redovisningsprinciper ska tillämpas vid såväl delårsbokslut som årsbokslut samt att redovisningen, enligt gällande redovisningsregler, avspeglar de händelser som finns i kommunen.

3.1 Granskningens genomförande

Granskningen har utgått från den samlade redovisningen för kommunen som helhet. En bedömning har skett av balansräkningens poster och de enskilda nämndernas del i posterna. Vid denna bedömning har hänsyn tagits till beloppens samlade storlek och om balansposter-
na innehåller svårare bedömningar eller värderingar. Mot bakgrund av detta urval har en fördjupad granskning skett av vissa konton dels på övergripande nivå men uppföljning har även skett på enskilda förvaltningar för ett urval av dessa konton.

Analys har skett av nämndernas verksamhetsberättelser, resultatredovisning samt bokslutsdokumentation dels genom att vi i förväg har tagit del av materialet samt sedan vid besök på utvalda förvaltningar har följt upp vissa väsentliga poster samt avvikelser från förväntat resultatutfall. I de fall vi genom analys har kunnat fastställa att det finns rimliga förklaringar till resultatutfallen har bedömningen skett att risken för fel i den enskilda nämndens redovisning är begränsad. På så sätt har granskningsinsatsen koncentrerats till de områden i kommunens samlade redovisning där vi har bedömt att risken för väsentliga fel är störst.

IT-verktyg har bl. a använts vid revisionen för att analysera större förändringar i balans- och resultatkonton mellan åren, periodiseringskontroll samt analys av enskilda transaktioner.

3.2 Bokslutsprocessen

3.2.1 Övergripande kommentar om bokslutsprocessen

En väsentlig del av granskningen är att förstå bokslutsprocessen och de övergripande rutiner och kontroller som finns för att säkerställa att den finansiella informationen inte innehåller väsentliga fel. Rutinerna och ansvarsområden vid upprättande av årsbokslutet bedömer vi vara väl kända i organisationen och bokslutsarbetet har i stort utförts som planerat. I slutfasen har dock störningar i IT-driften försenat arbetet med att slutföra koncernredovisning och årsredovisning, vilket försvårat både för Norrköpings egen personal samt för granskningens genomförande enligt gällande tidplan.

I Norrköpings kommun är bokslutprocessen i hög grad decentraliserad. Det innebär att varje nämnd har ansvar för sin resultaträkning samt de delar av balansräkningen som är hänförlig till nämndens verksamhet. Bokslutsdokumentation finns därför placerad hos respektive förvaltning.

3.2.2 Bokslutsdokumentation

lakttagelse:

Dokumentationen vid årsbokslutet är väsentligt bättre än vid delårsboksluten och vissa av de brister som rapporterades i samband med delårsbokslutet finns inte vid årsbokslutet.

I bilagorna till bokslutet finns endast årets utfall specificerat. Underlag till bedömningsposter där det framgår förutsättningar och ställningstaganden till fastställda belopp saknas.

Bedömning/Rekommendation:

Anvisningar och bokslutsdokumentationen ska vara ett stöd för att säkerställa att årsboksluten upprättas enligt samma principer över tid oberoende av vem som utför arbetet. Detta ställer krav på tydlighet och enhetlighet. Bokslutsspecifikationerna kan kompletteras med information om föregående års utfall på kontonivå. På så sätt kan eventuella avvikelser upptäckas i ett tidigt stadium och en analys kan ske av förändringar mellan åren.

Bedömningar kan på ett tydligare sätt dokumenteras i bokslutsbilagorna så att det i efterhand går att se hur man har tagit ställning till bokförda belopp. Detta gäller särskilt avsättningar och upplupna kostnader.

3.3 Redovisningsprinciper

Lagen om kommunal redovisning (LKR) är grunden för hur årsredovisningen och upplysningar ska utformas för kommuner. Rådet för kommunal redovisning (RKR) är ett normgivande organ för god redovisningssed i kommuner. Rådet har gett ut ett antal rekommendationer som behandlar olika redovisningsfrågor i årsredovisningen. Avvikelser från rekommendationerna ska lämnas i särskild upplysning i årsredovisningen.

I granskningen ingår att bedöma de redovisningsprinciper som används vid upprättande av bokslut och årsredovisning. Redovisningen ska vara upprättad i enlighet med den kommunala redovisningslagen och Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning samt andra anvisningar. Ny lagstiftning och nya redovisningsprinciper ska beaktas. För att nå jämförbarhet mellan åren är det av vikt att redovisningsprinciperna är oförändrade och att upplysningar lämnas om avvikelser mot tidigare använda principer.

Redovisningsprinciperna ska beskrivas i årsredovisningen.

lakttagelse och Bedömning:

Samma redovisningsprinciper som i föregående årsbokslut har tillämpats med undantag för att värdepapper har oklassificerats från anläggningstillgång till omsättningstillgång. Detta är i enlighet med en ny redovisningsrekommendation från Rådet för kommunal redovisning.

Norrköpings kommun följer i allt väsentligt rekommendationerna från Rådet för kommunal redovisning. Det finns dock ett antal områden där bättre följsamhet kan uppnås.

Nedan beskrivs de rekommendationer, eller delar i rekommendationer, som inte uppfylls fullt ut i Norrköpings kommuns årsredovisning.

1) Principer för värdering av tillgångar, avsättningar och skulder (LKR 6)

För samtliga dessa poster ska det enligt Lagen om kommunal redovisning anges efter vilka principer värdering skett. I Norrköpings årsredovisning framgår detta för vissa av posterna. Vår bedömning är att detta avsnitt kan utvecklas tydligare och på ett mer samlat sätt i avsnittet redovisningsprinciper.

2) Materiella anläggningstillgångar (RKR 11)

Enligt rekommendationen ska för varje slag av materiell anläggningstillgång lämnas upplysning om tillämplad avskrivningsmetod samt nyttjandeperiod eller tillämplad procentsats för avskrivning. Detta framgår inte i årsredovisningen. Med fördel kan även kompletterande information lämnas om hur eventuella nedskrivningsbehov har beaktats i årsbokslutet.

3) Redovisning av hyres-/leasingavtal (RKR 13)

I årsredovisningen finns ett avsnitt som behandlar leasing. Komplettering kan ske av information avseende om det finns finansiell leasing i kommunkoncernen och hur denna i så fall har behandlats i redovisningen.

4) Redovisning av lånekostnader (RKR15)

Enligt rekommendationen ska det i årsredovisningen anges vilken metod som används då lånekostnader ingår i tillgångars anskaffningsvärde. Det ska även upplysas om det samlade beloppet av dessa kostnader samt vilken ränta som använts för att beräkna värdet av de finansiella kostnader som inkluderas i tillgångens anskaffningsvärde.

5) Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar (RKR 18)

Enligt rekommendationen ska en beskrivning av väsentliga inkomstgrupper jämfört med föregående år redovisas. Grunderna för intäktsföring för olika poster ska anges, dvs. över vilken tid och enligt vilket mönster inkomsten kommer att intäktsföras. Denna information saknas i Norrköpings kommuns årsredovisning.

3.4 Balansräkning

I nedanstående avsnitt ges kommentarer och iakttagelser gällande väsentliga balansposter.

Avsättningar för framtida kostnader

Iakttagelse:

I balansräkningen finns ett antal poster redovisade bland upplupna kostnader som avser framtida kostnader:

- 1) Under 2010 beslutades om att skuldföra ett belopp för att täcka framtida förluster i Norrköping Airport AB. Det ursprungliga skuldbeloppet har årsvis minskats med de belopp som har överförts till bolaget. Förändringen under 2012 uppgår till 17 mnkr och det återstående skuldförda beloppet uppgår per 2012-12-31 till 37 mnkr.
- 2) Balansering av intäkter, 35 mnkr
- 3) Under hösten 2012 har ett antal beslut tagits av kommunstyrelsen om projekt som kommer att genomföras under 2013. Projekten avser bl.a. Europeiska dammästerskapen i fotboll, 3,6 mnkr,

Kommentar:

Enligt gällande redovisningspraxis redovisas skulder under följande rubriker:

Upplupna kostnader - skulder som förfaller till betalning under det kommande verksamhetsåret men där beloppet inte är helt känt utan beräknas eller uppskattas.

Avsättningar - skulder som är ovissa både beträffande förfallotidpunkt och belopp samt att förväntningen är att de kommer att förfalla vid en tidpunkt som ligger längre fram i tiden än det närmaste verksamhetsåret.

Avsättningar regleras i en särskild rekommendation från Rådet för kommunal redovisning utgiven 2011. I denna rekommendation anges följande:

För att kunna redovisa en avsättning i balansräkningen ska tre villkor vara uppfyllda:

- En kommun eller ett landsting har en befintlig förpliktelse (legal eller informell) som en följd av en eller flera inträffade händelser
- Det är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelserna
- En tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras

Det är endast sådana förpliktelser som uppstår på grund av inträffade händelser och som finns oberoende av framtida handlande som redovisas som avsättningar. Reservering för utgifter som krävs för den framtida verksamheten får aldrig redovisas i balansräkningen.

Avsättningarna ska omprövas vid varje balansdag och justeras så att de återspeglar den bästa uppskattningen vid redovisningstillfället.

Rekommendationer:

Allmänt

Kommunen bör se över principerna för när skulder ska redovisas och hur de ska rubriceras så att hanteringen överensstämmer med god redovisningssed samt gällande rekommendationer.

Avsättningar i årsbokslutet 2012

1) Avsättning avseende Norrköpings flygplats, 37 mnkr

Lagstiftarens mening är att det ska vara en stor återhållsamhet när det gäller avsättningar för framtida kostnader. Den skuld som är bokförd i syfte att täcka framtida förluster i Norrköping Airport AB är att betrakta som en avsättning, inte en kortfristig skuld, då den inte kommer att regleras under 2013. Det finns ett beslut från kommunstyrelsen som ligger till grund för den ursprungliga avsättningen. Då förlusttäckningen hanteras som en enskild avsättning redovisas kostnaden endast det år avsättningen sker. Detta innebär att det inte tydligt framgår i kommunens årsredovisning vilken förlusttäckning som sker årligen till Norrköpings Airport. Vilket åtagande som gäller från kommunens sida avseende förlusttäckning av underskott i bolaget efter att hela det skuldförda beloppet förbrukats är framgår inte i årsredovisningen.

Vår bedömning är att det redovisade beloppet bör rubriceras som en avsättning och det är tveksamt om den redovisade posten uppfyller samtliga tre villkor för att kunna redovisas som en avsättning då en tillförlitlig uppskattning av det totala åtagandet beloppet inte kan göras och att avsättningens storlek är beroende av framtida handlingar såsom affärsmässig hantering av verksamheten i bolaget. Alternativa former för hantering av denna fråga såsom del i kommunens driftsbudget, utlämnande av kapitaltäckningsgarantier samt redovisning av åtagandet utanför linjen i form av ansvarsförbindelse bör utredas.

2) Balansering av intäkter, 35 mnkr

Posten avser, enligt årsredovisningen, en balansering av räntor att användas vid kommande omstruktureringar i låneportföljen. Räntorna har bokförts successivt och avser åren 2009 till 2012. Under 2012 har skulden ökat med 3 mnkr. Enligt gällande redovisningsregler ska intäkter redovisas då de realiserar. Befarande förluster ska beaktas så snart de är kända. Det senare sker t ex genom att värdering av finansiella tillgångar ska värderas till det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde. Finansiella tillgångar kan i vissa fall behandlas som en portfölj där intäkter och kostnader kvittas mot varandra. Det har inte framkommit vid granskningen att denna skuld skulle vara en del av en sådan portfölj.

Vår bedömning är att den skuldföring som har skett av räntor inte har direkt stöd i gällande redovisningsregler. En återföring bör ske över kommunens resultaträkning. Av beloppet avser 3 mnkr förändring mellan 2011 och 2012 och resterande belopp avser tidigare år.

3.5 Uppföljning av iakttagelser från föregående år

I föregående års revisionsrapport framfördes sypunkter i rapporterna till respektive nämnd.

Nedan kommenteras de två väsentligaste iakttagelserna från 2011 års bokslut och hur dessa behandlats/hanterats i årets bokslut.

"Avskrivningar på aktiverade utgifter beräknas först året efter investeringen gjorts. Enligt RKR 11.1 skall avskrivning ske från och med den tidpunkt då tillgången är färdig att tas i bruk."

Vår bedömning är att iakttagelsen kvarstår.

"I redovisningen finns pågående infrastrukturarbeten som delvis finansieras med statliga medel. Statliga investeringsbidrag ska redovisas som förutbetald intäkt och intäktsföras över objektets nyttjandetid. Investeringsbidraget ska inte minska avskrivningsunderlaget."

Vår bedömning är att anpassning har skett under 2012 till gällande redovisningsrekommendationer.

4. Resultatanalys

4.1 Övergripande nivå (exklusive de kommunala bolagen)

Nedanstående tabell visar resultatet för 2012 samt jämförelser med budget och föregående år. Samtliga belopp anges i mnkr.

	Utfall 2012	Budget 2012	Budget-avvikelse	Utfall 2011	Skillnad utfall
Verksamhetens intäkter-kostnader	-5 861	-5 923	62	-5 643	-218
Avskrivningar	-224	-223	-1	-203	-21
Verksamhetens nettokostnader	-6 085	-6 146	61	-5 846	-239
Skatteintäkter	4 757	4 716	41	4 681	76
Kommunal utjämning mm	1 403	1 413	-10	1 435	-32
Finansnetto	65	18	47	-16	81
Årets resultat	140	1	139	254	-114

Kommentarer:

- Per den 31 december 2012 redovisar kommunen ett överskott motsvarande 140 mnkr. Resultatet har påverkats av återbetalning från AFA Försäkring uppgående till 91 mnkr. Exklusive denna återbetalning överstiger verksamhetens nettokostnad budgeterad nivå med 30 mnkr. Föregående år fanns överskott vid försäljning av finansiella anläggningsstillgångar som uppgick till 92 mnkr, dvs. en intäkt motsvarande samma belopp som årets återbetalning från AFA Försäkring. Om man bortser från båda dessa jämförelsestörande belopp har verksamhetens nettokostnad ökat med 239 mnkr jämfört med föregående år vilket motsvarar 4 %.
- Skatteintäkter och kommunal utjämning överstiger budget med 31 mnkr. Jämfört med föregående år är ökningen 44 mnkr, vilket motsvarar 1 %.
- Verksamhens nettokostnad har i procent ökat mer än skatteintäkter och kommunal utjämning. Mellan åren 2010 och 2011 var relationen mellan dessa förändringar den motsatta. Skatteintäkterna och kommunal utjämning ökade med 3 % och verksamhetens nettokostnader med 2 %.

- Finansiella intäkter och kostnader uppgår för 2012 till 65 mnkr och överstiger budgeten med 47 mnkr. Föregående år uppgick finansiella intäkter och kostnader till 16 mnkr. Under 2011 gjordes en nedskrivning av finansiella tillgångar med 32 mnkr. Denna nedskrivning är återförd 2012 och förklarar en väsentlig del av avvikelserna mellan utfall och budget 2012.
- Det finansiella nettot varierar mellan åren och beror i stor utsträckning på utvecklingen av den finansiella marknaden. För att nå en ekonomisk stabilitet över konjunkturer med utrymme för framtida investeringar och kostnader för pensionsutbetalningar är det av vikt att ökningen av verksamhetens nettokostnader inte överstiger skatteintäkter och kommunal utjämning.

4.2 Nämndnivå

Följande tabell visar avvikelse mellan utfall och budget.

Samtliga belopp anges i mnkr.

Nämnd	Utfall 2012	Budget 2012	Avvikelse (mnkr)	Avvikelse (%)
Kommunfullmäktige inkl kommunrevisionen	-15	-16	1	6 %
Kommunstyrelsen inklusive serviceenheter	6 036	5 924	112	2 %
Överförmyndaren	-13	-11	-2	- 18 %
Symfoniorkestern	-39	-39	0	0 %
Barn- och ungdomsnämnden	-2 003	-2 000	-3	0 %
Gymnasienämnden	-484	-473	-11	- 2 %
Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden	-458	-477	19	4 %
Kultur- och fritidsnämnden	-198	-198	0	0 %
Vård- och omsorgsnämnden	-1 831	-1 821	-10	- 1 %
Socialnämnden	-421	-368	-53	- 14 %
Stadsplaneringsnämnden	-29	-31	2	6 %
Tekniska nämnden	-366	-371	5	1 %
Byggnads- och miljöskyddsnämnden	-38	-32	-6	- 19 %

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens överskott består huvudsakligen av budgetavvikelser för skatteintäkter och finansiella poster. Detta beskrivs i avsnitt 3.1.

Överförmyndaren

Överförmyndarens underskott beror på att antalet ärenden har ökat jämfört med föregående år samt ändrade rutiner hos Migrationsverket.

Symfoniorkestern

Symfoniorkestern redovisar ingen avvikelse mot budget.

Barn- och ungdomsnämnden

De prognoser som lämnades i början av året visade underskott för verksamhetsåret. Under året har en tilläggsbudget erhållits uppgående till 15 mnkr samt en tillfällig förstärkning av förskole- och grundskoleverksamheten på 5 mnkr.

Gymnasienämnden

Nämndens underskott förklaras av minskat elevantal som inte har kompenserats i form av minskade personal- och lokalkostnader.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden

Budgeten för 2012 omfattade höjda anslag för ökat försörjningsstöd och förväntad anhöriginvandring. Under året visade det sig att nivåerna inte blev så höga som befarats och nämnden redovisar därför ett överskott.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden redovisar ingen avvikelse mot budget.

Vård- och omsorgsnämnden

Nämnden har ett besparingskrav avseende hemtjänst uppgående till 26 mnkr för 2012. Detta besparingskrav har inte kunnat genomföras under året, vilket innebär att nämnden visar ett underskott för verksamhetsåret. Det har varit svårt att anpassa verksamheten efter de nya förutsättningar som uppkommit då det ett nytt äldreboende startats. I prognosen i augusti bedömdes underskottet uppgå till 25 mnkr. Verksamheter för LSS-boende visar ett överskott uppgående till 10 mnkr, då verksamheten startade senare än beräknat under året.

Socialnämnden

Årets stora underskott är, enligt nämnden, hänförligt till kostnader för köpt vård och uppdragstagare. Dessa kostnader överstiger budget med 57 mnkr dvs. 30 %. Kostnaderna har, ökat för samtliga grupper inom denna verksamhet. Särskilt stora kostnadsökningar finns för hem för vård och boende samt öppenvård för vuxna.

Stadsplaneringsnämnden

Nämnden redovisar ett överskott som är hänförligt till att tidigare markering, uppgående till 25 mnkr inom eget kapital, har tagits i anspråk och använts till underhåll av fastigheter.

Tekniska nämnden

Nämnden redovisar ett överskott på 5 mnkr. Detta överskott är i sin helhet hänförligt till avfallsverksamheten.

Byggnads- och miljöskyddsnämnden

Underskottet beror enligt nämndens redovisning huvudsakligen på att bostadsanpassningar uppgående till 4 mnkr har genomförts under året.

Kommentarer:

Det är väsentligt att nämndernas verksamhet har en ekonomi i balans. Årets positiva resultat beror till stor del på ej påverkbara poster.

Socialnämnden visar ett underskott uppgående till 53 mnkr, vilket motsvarar 14 % av budgeten. Detta är en väsentlig avvikelse och det är viktigt att budgetförutsättningarna tillsammans med verksamhetsinriktningen och ekonomisk styrning noggrant utvärderas så att långsiktig ekonomisk balans kan uppnås för nämnden.

5. Uppföljning av finansiella mål för god ekonomisk hushållning

Utgångspunkten för Norrköpings kommuns styrning är att uppnå god ekonomisk hushållning. I Budget 2012 och plan för 2013-2015 har kommunfullmäktige beslutat om finansiella mål, målområden, övergripande mål och måluppfyllelse.

I detta uppdrag ingår att granska måluppfyllelsen avseende de finansiella målen.

5.1 Finansiella mål

Kommunfullmäktige har fastställt följande finansiella mål:

Mål	Måluppfyllelse per 121231
Uppnå önskad egenfinansiering av investeringar. För 2012 är målet att sätta av 65 mnkr som överskott i driftsresultatet.	Uppnått
Avsätta överskott i driften för att möta framtida pensionsutbetalningar. För 2012 är målet att markera 20 mnkr inom eget kapital för framtida pensionskostnader.	Uppnått
Att åstadkomma positiva resultat vid goda tider som avsätts inom det egna kapitalet för användning vid sämre tider (balanskrav).	Uppnått

5.2 Avstämning av balanskravet

Följande avstämning finns i årsredovisningen för 2012.

Räkenskapsår	2012	2011
Årets resultat	140	254
<i>Avgår:</i>		
Realisationsvinster	-45	-122
Markeringar pensioner och avfallshantering	-40	-37
<i>Tillkommer:</i>		
Realisationsförluster	-	33
lanspråktaga markeringar	70	1
Årets resultat mot balanskrav	125	129

Enligt förarbeten till kommunallagen finns exempel på hur balanskravet kan redovisas i årsredovisningen. Utgångspunkten är årets resultat och sedan ska justeringar ske för realisationsvinster och realisationsförluster. Norrköpings kommun har i likhet med tidigare år dessutom "markerat" delar av årets överskott i kommunens egna kapital för framtida kostnader. Även utan beaktande av markeringarna uppfyller kommunen balanskravet.

6. Granskning av intern kontroll

Denna del av granskningen är inriktad på de processer som vi har bedömt vara av störst vikt för att säkerställa att den finansiella informationen blir korrekt hanterad vid årsbokslutet. Granskningen är även inriktad mot de områden där risken för väsentliga fel bedöms vara störst. Granskningen avser inte att täcka samtliga risker eller brister i den interna kontrollen.

Granskningen vid årsskiftet har särskilt inriktats på rutiner för att säkerställa att kostnader och intäkter redovisas på rätt räkenskapsår samt manuella bokföringsorders.

I stor utsträckning har granskningen utförts med hjälp av IT-verktyg för att kunna ta fram väsentliga belopp som sedan har granskats mot underlag. Analys har även skett på kontonivå för att senare kunna följa upp förändringar jämfört med tidigare år och analysera orsaker till dessa.

6.1 Förtroendekänsliga konton

Kontoanalyser har skett av ett antal konton under perioden januari – november 2012. Analyserna har bl.a. omfattat konsulttjänster, kurser, personalrepresentation, leasing inventarier, främmande tjänster, resekostnader, annonsering samt försäkringsersättningar. Ett antal transaktioner har sedan granskats mot underlag för att fastställa om transaktionerna ett fullständigt och godkänt underlag samt att transaktionerna är rätt behandlade i redovisningen.

Iakttagelse:

Denna granskning har inte föranlett några iakttagelser.

6.2 Manuella transaktioner och periodiseringskontroller

En övergripande analys har skett av de rutiner som används vid periodisering av intäkter och kostnader vid årsskiftet. I samband med bokslutsgranskningen har analys skett av transaktioner vid årsskiftet, både under december 2012 och januari 2013 genom analys av transaktioner i huvudboken. Uppföljning av dessa har sedan skett genom stickprovsvisa analyser mot verifikationer samt fakturor.

Iakttagelse:

Denna granskning har inte visat på några väsentliga fel. Dock har noterats att en reservering motsvarande 1,3 mnkr för tillkommande kostnader avseende utlägg pga. skadad kaj finns med två gånger i bokslutet. Felet är dock inte av den storleken att det påverkar bedömningen av resultatet.

6.3 Lönegranskning

Kommunens personalkostnader motsvarar 48 % av verksamhetens kostnader, vilket är en väsentlig del. Mot bakgrund av detta har en utökad granskning skett av lönetransaktioner. Granskningen omfattar samtliga nämnder.

Granskning av lönekostnader har skett genom att ett utdrag från löneregistret avseende perioden januari – december 2012 har analyserats med hjälp av ett IT-baserat analysverktyg. Större belopp som avviker från förväntade nivåer har följts upp stickprovsvis mot underlag, såsom lönespecifikationer och avtal.

Följande analyser har skett:

- Hög bruttolön per person
- Avstämning anställdas skatteavdrag i procent av bruttolönen
- Analys av källskatteavdrag i procent av bruttolönen
- Dubbla poster (samma belopp, period och person)
- Lönearter som används enstaka gånger
- Ogiltiga personnummer
- Dubbla anställningsnummer
- Personer som ej varit anställda hela perioden

Iakttagelse:

Stickprovsmässiga kontroller har skett mot underlag och dokumentation. Denna granskning har inte resulterat i några iakttagelser.

7. Sammanfattande bedömning - Revisionsfrågor

- *Är årsredovisningen upprättad enligt gällande Lag om kommunal redovisning samt gällande rekommendationer avseende god redovisningssed?*

I allt väsentligt är årsredovisningen upprättad enligt gällande lag och rekommendationer. Av rapporten framgår ett antal förslag till förbättringar när det gäller presentation av tillämpliga redovisningsprinciper (avsnitt 4.3)

- *Ger årsredovisningen en rättvisande bild av resultat och ställning?*

I granskningen har framkommit att det finns en skuld uppgående till 35 mnkr avseende kommande omstrukturering i låneportföljen (avsnitt 4.4). Vid föregående års bokslut uppgick skulden till 32 mnkr. Vår bedömning är att skuldföringen inte har stöd i gällande redovisningsrekommendationer och därför bör resultatföras.

Med undantag av ovanstående iakttagelse ger årsredovisningen en i allt väsentligt ger årsredovisningen en rättvisande bild av resultat och ställning.

- *Har balanskravet uppfyllts?*

Balanskravet är uppfyllt.

- *Har verksamheten bedrivits på ett sätt som gör att Kommunfullmäktiges beslutade finansiella mål för god ekonomisk hushållning uppnåtts?*

Samtliga finansiella mål uppfylls på kommunövergripande nivå i årsbokslutet är uppfyllda.

Det finansiella nettot varierar mellan åren och beror i stor utsträckning på utvecklingen av den finansiella marknaden. För att nå en ekonomisk stabilitet över konjunkturcykler med utrymme för framtida investeringar och kostnader för pensionsutbetalningar är det av vikt att ökningen av verksamhetens nettokostnader inte överstiger skatteintäkter och kommunal utjämning.